

**DR. GHEORGHE PEDA PROFESOR LA ȘCOALA MILITARĂ
DE OFIȚERI DE INFANTERIE NR. 2 „PRINCIPELE CAROL”
SIBIU (1920-1938)**

*

**DR. GHEORGHE PEDA PROFESSOR AT THE MILITARY
SCHOOL OF INFANTRY OFFICERS NO. 2 „PRINCIPALE
CAROL" SIBIU (1920-1938)**

*

**DR. GHEORGHE PEDA, PROFESSEUR À L'ÉCOLE
MILITAIRE D'OFFICIERS D'INFANTERIE N° 2 „PRINCIPALE
CAROL” SIBIU (1920-1938)**

**Prof. dr. Daniela CURELEA
Prof. dr. Dragoș CURELEA¹**

Rezumat: Prin studiul de față am urmărit recuperarea și punerea în circuitul istoriografic recent a principalelor momente din viața medicului neuropsihiatru dr. Gheorghe Preda, unul dintre reprezentanții de seamă ai elitei sibiene. Dr. Gh. Preda a fost un reputat expert recunoscut internațional în domeniul neuro-științelor, cadru didactic la Școala Militară pentru Ofițerii de Infanterie nr.2 „Principele Carol” din Sibiu, fost președinte al Despărțământului sibian al Asociațiunii Transilvane-ASTRA, fost vicepreședinte al aceleiași instituții între 1925-1948. Demersul de cercetare al nostru, pe care îl supunem atenției D-vs. a fost axat pe recuperarea și prezentarea activității de profesor a lui Gh. Preda în două prestigioase instituții de învățământ militar din Sibiu în perioada 1920-1938, atât pentru Arma Infanterie, cât și pentru Cavalerie.

Cuvinte cheie: Gheorghe Preda, profesor, Școală militară, Sibiu, perioadă interbelică, neuro-științe și psihiatrie

*

Abstract: Through this study, we aimed to recover and place in the recent historiographic circuit the main moments in the life of neuropsychiatrist Dr. Gheorghe Preda, one of the prominent representatives of the Sibiu elite. Dr. Gh. Preda was a renowned internationally recognized expert in the field of neuroscience, a teacher at the Military School for Infantry Officers No. 2 „Prince Carol” in Sibiu, former president of the Sibiu Branch of the Transylvanian Association-ASTRA, former vice-president of the same institution between 1925-1948. Our research approach, which we submit to your attention, was focused on recovering and presenting Gh. Preda's teaching activity in two prestigious military

¹ Prof. dr. Daniela Curelea, Colegiul Tehnic „Cibinium” Sibiu; Prof. dr. Dragoș Curelea, Colegiul Tehnic Energetic Sibiu.

educational institutions in Sibiu during the period 1920-1938, both for the Infantry and Cavalry Armies.

Keywords: Gheorghe Preda, professor, Military school, Sibiu, interwar period, neuroscience and psychiatry

*

Résumé: A travers cette étude, nous avons suivi la récupération et le circuit historiographique récent des principaux moments de la vie du neuropsychiatre dr. Gheorghe Preda, l'un des principaux représentants de l'élite de Sibiu. Dr Gh. Preda était un expert internationalement reconnu dans le domaine des neurosciences, enseignant à l'École militaire pour officiers d'infanterie n° 2, Prince Carol" de Sibiu, ancien président de la division sibérienne de l'Association transylvaine-ASTRA, ancien vice-président de la même institution entre 1925-1948. Notre démarche de recherche, que nous soumettons à l'attention de D-vs, a été axée sur la récupération et la présentation de l'activité d'enseignement de Gh. Il a enseigné dans deux prestigieuses institutions d'éducation militaire à Sibiu entre 1920-1938, pour l'armée d'infanterie et la cavalerie.

Mots clés: Gheorghe Preda, professeur, École militaire, Sibiu, entre les deux guerres, neurosciences et psychiatrie

În studiul pe care îl supunem atenției dumneavoastră în rândurile care urmează, am încercat o recuperare strict cronologică a principalelor activități ale vieții dr. Gheorghe Preda, surprinse de noi, din perspectiva funcțiilor pe care acesta le-a deținut, onorat și exercitat, în calitatea de profesor universitar într-o școală militară, dar și în școli speciale de aplicație pentru Armele infanterie și cavalerie în Sibiu decadelor interbelice. Acest demers încearcă să recupereze în plan istoriografic și să pună în relief un reprezentant de marcă al elitei românești, care a activat în anii 1920-1939 ca profesor într-o importantă instituție de învățământ militar: Școala de Ofițeri de Infanterie nr. 2 „Principele Carol” din Sibiu. Gheorghe Preda (1879-1965) a fost absolvent al Facultății de Medicină a Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, având ca supraspecializări medicale la facultăți de profil din țară, la Universitatea din București, cât și din afara României, în cadrul Universităților din Paris și Berlin.

În anul 1904 medicul Gh. Preda a susținut Teza de Doctorat în domeniu cu titlul *Contribution à l'étude des phénomènes neuro-psycho-mentaux dans l'armée*, pe care autorul a publicat-o în anul 1912. În perioada cât s-a aflat în Orașul Luminilor, tânărul absolvent al Facultății de Medicină Gh. Preda a colaborat cu articole la periodicul parizian de specialitate *Revue de psychotérapie*².

A fost căsătorit cu Clemence Preda, sora universitarului clujean Victor Papilian, cu care au avut un băiat, dr. Victor Preda, un prestigios universitar în Cluj,

² Lucian Giura, *Dr. Gheorghe Preda (1879-1965) și Asociațiunea (I)*, în *Tribuna* din 4.04.2025, vezi în: <https://www.tribuna.ro/stiri/eveniment/dr-gheorghe-preda-1879-1965-si-asociatiunea-i-175160.html>; Ion Onuc Nemeș, *Astra în Satul meu*, Sibiu, Editura Astra Museum, 2015, p. 508.

iar mai târziu membru corespondent, iar apoi titular al Academiei Române³. În anii neutralității României (1914-1916), o serie întreagă de medici civili au fost avansați în grad, în calitatea lor de ofițeri de rezervă, printre care și dr. Gh. Preda din București, din 18 martie 1914, printre aceștia numărându-se și acesta. Acesta, conform precizărilor Președinției Consiliului de Miniștri, a transmis prin intermediul Secretariatul general al Ministerul de Război informația promovării doctoratului în neuro-științe la Paris și a fost avasat în rezervă în gradul de maior medic în rezerva Serviciului Sanitar al Armatei Române. Avansarea medicului dr. G. Preda s-a făcut în temeiul *Decretului regal nr. 1.147*⁴. Acesta a activat medico-sanitar în perioada anilor de neutralitate fiind mobilizat în Spitalul Militar „Regina Maria” din București⁵. Din cursul lunii decembrie 1918, medicul locotenent-colonel Preda s-a stabilit în Sibiu.

Aici, a servit inițial în Resortul Sănătății Publice și Ocrotirilor Sociale din Consiliul Dirigent al Transilvaniei. A devenit un colaborator apropiat al secretarului general al acestei instituții, dr. Iuliu Moldovan, președintele de mai târziu al „Asociațiunii” transilvane ASTRA⁶.

Sub prezidul Mariei Baiulescu și al Uniunii Femeilor din România, dr. Gh. Preda a activat într-un comitet, care a solicitat sprijin în 31 martie 1919 prin intermediul unui Apel național, pentru edificarea unui Orfelinat pentru tineri și tinere, care și-au pierdut părinții datorită evenimentelor militare. Instituția a fost proiectată a fi edificată și inaugurată în Brașov⁷. A luat parte ca membru fondator în prima

³ Florea Marin, *Medicii și Marea Unire*, Târgu Mureș, Editura TipoMur, 1993, p. 275. Autorul, referindu-se la viața și activitatea medicului Ion Sturza (1887-1967), colaborator, prieten și membru în Secția medicală și biopolitică a Astrei, menționează că dr. Gheorghe Preda, președintele despărțământului sibian al Astrei, iar apoi vicepreședintele Asociațiunii a fost tatăl viitorului universitar clujean, membru corespondent și titular apoi al Academiei Române, profesorul dr. Victor Preda, născut în anul 1912 în București. Vezi și în: https://acad.ro/acad_membri/membri/Preda_Victor.html, precum și în: https://www.bjc.ro/w/index.php/Preda_Victor

⁴ *Decret regal nr. 1.147 din 18 martie 1914*, în *Monitorul Oficial*, nr. 283, 19 martie 1914, p. 13.157; Mircea Popa (Editor), *Astra și Universitatea din Cluj în perioada interbelică*, ediție, studiu introductiv, portrete și antologie de Mircea Popa, Cluj-Napoca, Casa Cărții de Știință, 2019, p. 381. Documentul la care facem referire a fost semnat de către suveranul român Carol I și contrasemnat de Ion I. C. Brătianu, președintele Consiliului de Miniștri.

⁵ *Informații medico-militare din București*, în *Adevărul*, anul XXIX, nr. 10.524, 28 iunie 1916, p. 2; *Știri medico-sanitare*, în *Universul*, anul XXXIV, nr. 178, 29 iunie 1916, p. 3.

⁶ Mircea Popa (Editor), *Astra și Universitatea din Cluj în perioada interbelică*, p. 381.

⁷ *Apelul Comitetului național de acțiune*, în *Drapelul*, anul XIX, nr. 33, 27 martie 1919, p. 2. Menționăm că din acel Comitet de acțiune au făcut parte în 1919: Catinca Bârseanu, președinta Reuniunii femeilor române din Sibiu, P.S. dr. Elie Miron Cristea, Episcopul Eparhiei ortodoxe a Caransebeșului, viitorul Mitropolit al Ungro-Vlahiei și Patriarh al B.O.R., dr. Iulie Maniu, președintele Consiliului Dirigent al Transilvaniei, dr. Aurel Lazăr, Șeful Resortului Justiției în Consiliul Dirigent al Transilvaniei, dr. Valer Braniște, Șeful Resortului Instrucțiunii Publice și Cultelor din anterior menționatului for executiv al Transilvaniei în acei ani, dr. Iuliu Moldovan, secretar general de resort, viitor universitar clujean și președinte al Astrei, profesor Andrei Bârseanu, președintele Astrei, generalii Ioan Boeriu Baron de Polichna, secretar general al Resortului Armatei și Siguranței publice în Consiliul Dirigent, viitor comandant al Corpului VII Teritorial de Armată din Sibiu, general Traian Moșoiu,

jumătate a lunii aprilie 1919, la înființarea Filialei Sibiu a Asociației pentru Ocrotirea orfanilor de război, făcând parte din comitetul de conducere prezidat de Episcop dr. Elie Miron Cristea. A efectuat stagii de pregătire suplimentară la Clinica Medicală I Cluj, iar apoi revine în Sibiu în luna septembrie 1919, unde a activat ca director al Spitalului de Alienaji și Boli nervoase. Alături de Maria Moșoiu, soția generalului Traian Moșoiu a participat în 12 iunie 1919 la întrunirea generală a Reuniunii femeilor române din Sibiu. Cei doi au solicitat acestei instituții prezidată de Catinca Bârseanu un sprijin moral și material în vederea edificării unui monument de for public, care să omagieze, jertfele eroilor români căzuți în zona Orlatului, în 26 septembrie 1916⁸.

Gheorghe Preda a susținut în perioada 1920-1938 diferite cursuri de specialitate în Școala Militară de Ofițeri de Infanterie nr. 2 „Principele Carol” Sibiu. Acesta a activat în cadrul instituției ca profesor civil, cu titlul de profesor universitar, provenind din rândurile ofițerilor de rezervă ai Serviciului Medical Sanitar al Armatei Române. Diversele cursuri pe care le-a predat, atât la anii I și II de studii studenților militari, viitori ofițeri, cât și la ofițerii care urmau cursuri de calificare suplimentară prin Școlile speciale de Aplicație ale Infanteriei și Cavaleriei din Sibiu. Reținem, printre altele, titlurile cursurilor pe care dr. Gh. Preda le-a propus și susținut în decadele interbelice: *Anatomie și Fiziologie, Cultură generală, Igienă, Igienă socială, Psihologie, Pedagogie, Logică*. Demersul didactic personal a fost onorat de dr. Ghe. Preda și la militarii în termen redus, care satisfăceau stagiul militar în vederea formării corpului de ofițeri de rezervă ai Armatei⁹. Gh. Preda a susținut în anul 1920-1921 orele de *Igiena*. Acesta a predat în medie 19 ore de specialitate la elevii militari din anul al II-lea¹⁰.

Același prestigios medic sibian, la solicitarea conducerii instituției de învățământ militar, exercitată în acei ani de către colonelul Cristea Vasilescu a predat cursuri în prestigioasa instituție de învățământ militar sibian în anul 1921-1922. A fost consemnat în calitatea de medic colonel în rezerva Corpului VII Armată Sibiu-Serviciul Sanitar al Armatei. Titularul cursului *Igiena* a predat atât la anul I, cât și la

comandantul Trupelor Române din Transilvania, general Ștefan Panaitescu, Șef de Stat Major al aceluiași Comandament, general Dănilă Papp, comandantul Diviziei 18 Infanterie cu punctul de comandă în Sibiu și dr. Gheorghe Preda, medic militar cu grad de locotenent-colonel în Serviciul Sanitar al Armatei Române.

⁸ *Festivalul pentru edificarea Monumentului eroilor căzuți la Orlat*, în *Patria*, anul I, nr. 11, 27 februarie 1919, p. 3; Catinca Bârseanu; Vasile Bologa, *Raport general pe anii 1917-1918 și 1918-1919*, în *Anuarul Reuniunii Femeilor Române din Sibiu pe anii 1917-1918 și 1918-1919*, Sibiu, Editura Reuniunii, Tiparul Tipografiei Arhidiecezane, 1919, p. 12-13. De altfel, cu Reuniunea femeilor române din Sibiu s-au purtat discuții încă din 23 februarie 1919, când a fost constituit un comitet de acțiune pentru edificarea unui Monument al Eroilor la Orlat, care a fost prezidat de către Maria Moșoiu.

⁹ Neculai Stoina; Mihai Racovițan, *Academia Trupelor de Uscat „Nicolae Bălcescu” din Sibiu*, Sibiu, Editura Tipotrib, 1997, p. 81, 97.

¹⁰ Nicolae Cerbulescu, *Istoric-Album al Școlii Militare de Infanterie „Principele Carol” din Sibiu*, Tipografia Școlii Militare de Infanterie „Principele Carol”, Sibiu, 1931, p. 36.

anul al II-lea. Cursul a fost susținut împreună cu medicul Titus Hermann¹¹. Același curs a fost expus la cadeții școlii militare din Sibiu de către același oficial alături de medicul Școlii militare, dr. maior T. Hermann și în anul 1922-1923 la anul I. La cadeții anului al II-lea de învățământ au susținut săptămânal 11 ore de *Anatomie și Fiziologie*¹². Menționăm că în temeiul *Decretul regal nr. 1.339 din 28 martie 1923* medicul sibian Gh. Preda a fost distins de către Cancelaria Ordinilor din Ministerul Afacerilor Străine cu Medalia „Crucea Meritul Sanitar”, clasa I în numele suveranului român Ferdinand I. Solemnitatea conferirii acestei decorații s-a desfășurat la Prefectura județului Sibiu, unde oficiile au fost efectuate de către prefectul național liberal al județului Sibiu, economistul Anastasiu Boiu¹³.

A luat parte, ca invitat oficial în calitatea de profesor la Școala Militară de Ofițeri de Infanterie Nr. 2 Sibiu și a fost implicat direct în calitatea de președinte în exercițiu al Despărțământului central județean „Astra” Sibiu la festivitățile care s-au desfășurat în ziua de 30 noiembrie 1923 în Sibiu, atunci când s-au împlinit cinci ani de la intrarea Armatei Române în Sibiu sub comanda generalului Traian Moșoiu și de la constituirea Comandamentului Trupelor din Transilvania cu punctul de comandă în același oraș. Momentul festiv a fost organizat de către Arhiepiscopia ortodoxă Română, Școala Militară de Ofițeri de Infanterie Nr. 2 Sibiu și Prefectura județului Sibiu. Momentul s-a desfășurat sub prezidiul de onoare al Î.P.S. dr. N. Bălan și generalului de divizie Traian Moșoiu, fost comandant al Comandamentului Trupelor din Transilvania. În cadrul manifestărilor specifice, dr. Ghe. Preda, a făcut referiri la eveniment, el luând parte ca oficial medico-militar la momentul intrării Armatei Române în orașul mai sus menționat¹⁴.

A susținut în anul 1923-1924 cursurile: *Igienă generală, Anatomie și Fiziologie, Cultură generală medicală*, pentru studenții militari din anul I, iar pentru aceia de la anul al II-lea a susținut cursul *Igiena militară și Cultură generală*. La solicitarea Școlii semnată de către colonelul Cristea Vasilescu și cu aprobarea Inspectoratului General al Infanteriei din București, dr. Ghe. Preda a prezentat studenților militari cursuri de specialitate pe aceleași domenii de competență și în anul universitar 1924-1925¹⁵. Pentru implicarea și activitatea sa în Comisia națională de

¹¹ *Ibidem*, p. 55.

¹² *Ibidem*, p. 55, 81-82, 86.

¹³ *Decret Regal nr. 1.339 din 28 martie 1923*, în *Monitorul Oficial*, nr. 126, 7 septembrie 1923, p. 6.218; Daniela Curelea; Dragoș Lucian Curelea, *Contribuții la cunoașterea biografiei medicului Gheorghe Preda (1904-1955)*, în Corvin Lupu; Vasile Ciobanu; Corneliu Beldiman (Editori), *Tentația Istoriei: Studii în onoarea profesorului Lucian Giura la aniversarea a 75 de ani*, Sibiu, Editura Techno Media, 2025, p. 503. Documentul a fost semnat de suveranul român Ferdinand I și este contrasemnat de către G. G. Mărzescu, la acea dată Ministrul Sănătății Publice, al Muncii și Ocrotirilor sociale în Guvernul României prezidat de către premierul Ion I. C Brătianu.

¹⁴ *Marile festivități de la Sibiu din 30 noiembrie 1923*, în *Viitorul*, anul XVI, nr. 4.722, 2 decembrie 1923, p. 6.

¹⁵ Nicolae Cerbulescu, *Istoric-Album al Școlii Militare de Infanterie „Principele Carol” din Sibiu*, p. 75, 88-89; *Numire la Școala Militară Sibiu*, în *Viitorul*, anul XVII, nr. 4.971, 1 octombrie 1924, p. 6.

organizare a Serbărilor „Centenar Avram Iancu”, atât în cadrul comitetului regional Sibiu, cât și în Câmpeni și la Cluj, Cancelaria ordinelor a conferit medicului Gh. Preda, Ordinul „Coroana României” în Grad de Cavaler în numele suveranului Ferdinand I¹⁶. Cursurile de *Anatomie și Fiziologie, Cultură generală medicală, Igienă generală* au fost susținute de dr. Preda în cursul anului universitar care a urmat, cu precizarea că în anul universitar 1925-1926 a prezentat cursuri de specialitate și în Școala specială a Infateriei, în care se calificau suplimentar ofițerii din această semnificativă armă a Armatei¹⁷. În adunarea generală a Astrei desfășurată în 29 și 30 august 1925 la Reghin a fost propus și ales membru în Comitetul central al instituției prezidate în acea perioadă de Vasile Goldiș¹⁸.

În cadrul întrunirii plene a Comitetului central din 26 septembrie, la propunerea președintelui V. Goldiș, au fost aleși în calitate de vicepreședinți ai prestigioasei instituții cultural-naționale de la Sibiu, avocat dr. Octavian Russu, care a răspuns de afacerile administrative și funcționale ale acesteia și dr. Gheorghe Preda, care a avut în atribuții reprezentarea „Asociațiunii” în relațiile interinstituționale ale acelei epoci¹⁹. În anul 1926 Gh. Preda a colaborat cu generalul Radu Rosetti și cu directorul Arhivelor Naționale ale Statului, dr. Constantin Moisil, pentru că oficialii centrali din București doreau să realizeze un Muzeu al Tradiției și Istoriei Militare în Capitală. Colaborarea cu prestigioasa instituție cultural-națională Astra din Sibiu s-a dovedit una inspiratorie și de bun augur pentru ambele părți, a apreciat medicul Preda²⁰.

La 1 iulie 1926 a luat parte la ceremonia de sfințire și la inaugurarea, în prezența suveranului român Ferdinand I, a A.S.R. Principele de coroană Nicolae, a Î.P.S. dr. Nicolae Bălan, mitropolitul ortodox al Transilvaniei, generalului de divizie Ludovic Mircescu, Ministrul de Război în acea perioadă, generalului de corp de armată, Nicolae Petala, Inspector general al Armei Infanterie în Ministerul de Război, a generalului Henri Cihoski, comandantul Corpului VII de Armată din Sibiu, a

¹⁶ Decret regal nr. 4.200 din 23 decembrie 1924, în *Monitorul Oficial*, nr. 25, 1 februarie 1926, p. 977; Horia Petra-Petrescu, „Astra” în anii de după războiu (1918-1928), p. 46; *Decorați cu diferitele grade ale Ordinului „Coroana României”*, în *Dimineața*, anul XXI, nr. 6.544, 4 februarie 1925, p. 2; Daniela Curelea; Dragoș Lucian Curelea, *Contribuții la cunoașterea biografiei medicului Gheorghe Preda (1904-1955)*, în Corvin Lupu; Vasile Ciobanu; Corneliu Beldiman (Editori), *Tentația Istoriei: Studii în onoarea profesorului Lucian Giura la aniversarea a 75 de ani*, p. 504.

¹⁷ Decizia ministerială nr. 752 din 18 septembrie 1924, în *Monitorul Oficial*, nr. 211, 26 septembrie 1924, p. 10.740; Decizia ministerială nr. 946 din 30 octombrie 1926, în *Monitorul Oficial*, nr. 251, 10 noiembrie 1926, p. 17.236; Nicolae Cerbulescu, *Istoric-Album al Școlii Militare de Infanterie „Principele Carol” din Sibiu*, p. 96-97.

¹⁸ Horia Petra-Petrescu, „Astra” în anii de după războiu (1918-1928), p. 22; Valer Moga, *Adunările generale ale „Astrei” în perioada 1918-1930*, în *Apulum Acta Musei Apulensis*, anul XXXIII, 1996, p. 203.

¹⁹ *Ibidem*.

²⁰ Gheorghe Preda, *Activitatea „Astrei” în 25 ani de la Unire (1918-1943)*, Sibiu, Editura „Astrei”, Institutul de Arte Grafice „Dacia Traiană”, 1944, p. 71, 211.

monumentului de for public ridicat în onoarea ofițerilor din Arma infanterie, care au căzut în războiul pentru întregirea României în perioada anilor 1916-1919.

Monumentul a fost edificat prin grija colonelului Cristea Vasilescu și prin contribuția materială a cadrelor școlii militare de infanterie din Sibiu²¹. Colonelul a fost între 1920-1928 comandant al Școlii Militare de Ofițeri de Infanterie „Principele Carol” nr. 2 din urbea transilvăneană²². La solicitarea conducerii prestigioasei instituții de învățământ militar sibian și cu avizul generalului Nicolae Petala, inspector general al Inspectoratului Geeneral al Armei Infanterie și Învățământului Militar, dr. Gh. Preda, a expus pentru studenții instituției în decursul anului 1926-1927 cursurile de *Anatomie și Fiziologie, Cultură generală și Igiena socială*. Acestea au fost predate pentru elevii-studenți ai anului I. Pentru cei din anul al II-lea, medicul Preda a susținut cursurile de *Anatomie și Fiziologie, respectiv Conferințe de Cultură generală*²³.

Același medic era încadrat în anul 1927-1928 în funcția de profesor la Școala Militară de Ofițeri de Infanterie „Principele Carol”, Nr. 2 Sibiu, unde oficialul a predat pentru studenții militari ai anilor I și II cursurile: *Anatomie și Fiziologie, Conferințe de Cultură generală*²⁴. În aceeași prestigioasă instituție de învățământ, dr. Preda a susținut *Conferințe de Cultură generală* la anii I și II elevi-cadeți și în anul universitar care a urmat²⁵.

În numele Comitetului central al Astrei, al cărui vicepreședinte a fost, medicul Preda a fost cooptat în rândurile Comitetului național de acțiune prezidat de omul politic Sever Bocu, ministrul pentru Banat în Guvernul României, privitor la organizarea și desfășurarea în Alba Iulia și București, în 10 și 20 mai 1929 a Serbărilor Unirii Ardealului cu România. În 20 mai 1929, deoarece nu a fost agreat de către guvernanții național-țărăniști, președintele „Asociațiunii” Vasile Goldiș nu a luat parte

²¹ [Succint și cronologic], *O serbare militară la Sibiu (1 iulie 1926)*, în *Foaia Poporului*, anul XXXIV, nr. 27, 4 iulie 1926, p. 1-2; Comunicat, *Casa Majestății Sale Regelui*, în *Monitorul Oficial*, nr. 152, 10 iulie 1926, p. 10.413-10.415; Neculai Stoina; Mihai Racovițan, *Academia Trupelor de Uscat „Nicolae Bălcescu” din Sibiu*, p. 80-81, 135. Cristea Vasilescu a fost ofițer de carieră. Oficial militar, care a urcat treptele ierarhiei militare de la gradul de elev-cadet al Școlii Militare de Infanterie din București la acela de general de divizie, comandant al Corpului de Armată din Sibiu între 1937-1940.

²² *O serbare militară la Sibiu (1 iulie 1926)*, în *Foaia Poporului*, anul XXXIV, nr. 27, 4 iulie 1926, p. 1; Nicolae Cerbulescu, *Istoric-Album al Școlii Militare de Infanterie „Principele Carol” din Sibiu*, p. 106-115; Casa Majestății Sale Regelui, *Comunicat*, în *Monitorul Oficial*, nr. 152, 10 iulie 1926, p. 10.413-10.415. Comunicări festive cu această ocazie au rostit, printre alții: suveranul român Regele Ferdinand I, Mitropolitul Ardealului dr. Nicolae Bălan, care a oficiat și serviciul religios și sfințirea monumentului la inaugurare, respectiv generalul de corp armată Nicolae Petala, inspectorul general al Armei Infanterie și al Învățământului militar din România și colonelul Cristea Vasilescu.

²³ *Decizia ministerială nr. 1.174 din 30 decembrie 1927 relativă la numirea profesorilor militari și civili la Școlile pregătitoare de ofițeri și subofițeri activi și de rezervă, precum și Școala specială a Infanteriei pe anul 1927-1928*, în *Monitorul Oficial*, Partea I, nr. 4, 5 ianuarie 1928, p. 112; Nicolae Cerbulescu, *Istoric-Album al Școlii Militare de Infanterie „Principele Carol” din Sibiu*, p. 121.

²⁴ Nicolae Cerbulescu, *Istoric-Album al Școlii Militare de Infanterie „Principele Carol” din Sibiu*, p. 129-130.

²⁵ *Ibidem*, p. 146.

la festivitățile din Alba Iulia și nici din Capitală. Oficiile de reprezentare au fost făcute de vicepreședintele Comitetului central al Astrei dr. Gh. Preda, care a luat parte în Alba Iulia la inaugurarea Muzeului Unirii²⁶. La solicitarea conducerii Școlii Militare de Ofițeri de Infanterie Nr. 2 Sibiu, Gh. Preda a acceptat să susțină pentru studenții militari în anul universitar 1929-1930 cursurile de *Anatomie și Fiziologie și Igienă* pentru anii I și II de studii²⁷. În numele suveranului român Mihai I, a fost decorat de către Cancelaria Ordinilor din Ministerul regal al Afacerilor Străine în 16 aprilie 1930 cu Ordinul „Coroana României” în Grad de Comandor. Evenimentul a avut loc în cadrul unei solemnități organizate în București, la sediul Ministerul Afacerilor Străine²⁸.

A fost avansat în grad profesional superior de inspector general sanitar pentru Regiunea medicală Sibiu în ziua de 28 aprilie 1931, conform art. 237 din *Legea sanitară și de ocrotire socială*²⁹. Pentru serviciile medicale aduse în serviciul pacienților din sistemul public de Sănătate, dar și pentru cercetările întreprinse în domeniul neuropsihiatriei, pentru implicarea sa în organizarea unor congrese naționale de specialitate i s-a conferit în 31 decembrie 1931, în numele suveranului român Carol al II-lea, Semnul onorific „Răspłata Muncii pentru 25 de ani în Serviciul statului”³⁰. În același an, medicul Preda a susținut cursurile de *Igienă militară și Psihologie militară* (anul I de studii) și *Anatomie și Fiziologie* (anul al II-lea). Aceleași cursuri au fost predate, atât la studenții militari ai Școlii Militare de Ofițeri de Infanterie „Principele Carol” nr. 2 Sibiu, cât și la ofițerii care urmau să se perfecționeze în școlile speciale ale Infanteriei și Cavaleriei, cursul *Cultură generală medicală* în anul universitar 1931-1932³¹.

Dr. Preda a susținut în anul de studii 1933-1934, atât în Școala Militară de Ofițeri de Infanterie Nr. 2 Sibiu, cât și la Școala Specială de Aplicație a Infanteriei,

²⁶ Ioan Montani; Ion Georgescu; Emanuel Popescu, *Serbările Unirii 1929*, cu o prefață de Domnul Sever Bocu, București, Atelierele Imprimeriei „Cultura Națională”, 1929, p. 5; Valer Moga, „Astra” și *Societatea (1918-1930)*, Cluj-Napoca, Presa Universitară Clujeană, 2003, p. 434.

²⁷ Nicolae Cerbulescu, *Istoric-Album al Școlii Militare de Infanterie „Principele Carol” din Sibiu*, p. 158-159.

²⁸ *Decret regal nr. 1.365 din 16 aprilie 1930*, în *Monitorul Oficial*, Partea I, nr. 89, 18 aprilie 1930, p. 2.911; Daniela Curelea; Dragoș Lucian Curelea, *Contribuții la cunoașterea biografiei medicului Gheorghe Preda (1904-1955)*, în Corvin Lupu; Vasile Ciobanu; Corneliu Beldiman (Editori), *Tentația Istoriei: Studii în onoarea profesorului Lucian Giura la aniversarea a 75 de ani*, p. 511.

²⁹ *Decret regal nr. 1.443 din 28 aprilie 1931*, în *Monitorul Oficial*, Partea I, nr. 101, 4 mai 1931, p. 4.155.

³⁰ *Decret regal nr. 4.424 din 31 decembrie 1931*, în *Monitorul Oficial*, Partea I, nr. 92, 18 aprilie 1932, p. 2.586; Daniela Curelea; Dragoș Lucian Curelea, *Contribuții la cunoașterea biografiei medicului Gheorghe Preda (1904-1955)*, p. 511.

³¹ *Deciziunea ministerială nr. 1.275 din 16 decembrie 1930*, în *Monitorul Oficial*, Partea I, nr. 2, 2 ianuarie 1931, p. 29; Nicolae Cerbulescu, *Istoric-Album al Școlii Militare de Infanterie „Principele Carol” din Sibiu*, p. 174.

cursul de *Psihologie și Pedagogie militară*³². În temeiul *Deciziei ministeriale nr. 936 din 10 noiembrie 1933* a fost numit profesor civil, atât în Școala de Aplicație a Infanteriei din Sibiu, cât și în Școala de Ofițeri de Infanterie „Principele Carol”, nr. 2 pentru anul universitar 1934-1935. În același an de învățământ era numit profesor de *Psihologie și Pedagogie* și în Școala de Aplicație a Cavaleriei din Sibiu³³. A fost numit în 26 februarie 1934 de către Ministerul Muncii, Sănătății Publice și Ocrotirilor Sociale în Comisia regională Sibiu de disciplină, în domeniu medico-sanitar alături de inspectorul general sanitar sibian dr. Iosif Stoichiția³⁴.

În perioada 5-6 februarie 1937, dr. Gh. Preda a fost invitat la Serbarea festivă a patronului Școlii Militare de Ofițeri de Infanterie nr. 2 „Principele Carol” din Sibiu, instituție de învățământ militar în care medicul Preda predă tinerilor cadeți încă din anul 1920. Prilejul a fost folosit de către vicepreședintele Astrei să expună propria alocuțiune comemorativă, în care a apreciat rostul acestei instituții și valoarea absolvenților săi. Evenimentul a fost organizat de către foștii absolvenți și ofițeri instructori care au făcut parte din promoția „Victoria”. Președinți de onoare ai acestei adunări a foștilor ofițeri instructori și elevi militari ai Școlii au fost generalii Constantin Oprescu, comandantul Corpului VII Teritorial de Armată Sibiu și Cristea Vasilescu, fost prim comandant al acestei instituții de învățământ militar³⁵. În temeiul *Decretului regal nr. 1.309 din 9 noiembrie 1937* dr. Gh. Preda a fost numit profesor la cursul de *Psihologie și Pedagogie* în Școala de Infanterie „Principele Carol” nr. 2 Sibiu, prestigioasă instituție de învățământ militar organizată în acei ani în subordinea Inspectoratului General al Armei Infanterie³⁶. A fost implicat în organizarea Serviciului social, în baza *Legii Serviciului social* în județele care aparțineau Ținutului regal Mureș în perioada anilor 1938-1939³⁷.

A fost numit comandantul *Spitalului de Zonă Interioară nr. 480 Sibiu* în perioada 1941-1944, care a fost instalat în locația Școlii Normale „Andrei Șaguna”

³² *Decret regal nr. 1.521 din 20 decembrie 1932*, în *Monitorul Oficial*, Partea I, nr. 11, 14 ianuarie 1933, p. 243.

³³ *Deciziunea ministerială nr. 936 din 10 noiembrie 1933*, în *Monitorul Oficial*, Partea I, nr. 270, 21 noiembrie 1933, p. 7.243; *Deciziunea ministerială nr. 998 din 20 octombrie 1934*, în *Monitorul Oficial*, nr. 250, 30 octombrie 1934, p. 6.666. S-a menționat în documentul respectiv, că indemnizațiile vor fi cele care au fost prevăzute în *Decizia ministerială nr. 726 din 2 octombrie 1933*, care era publicată în *Monitorul Oastei*, nr. 21 din 26 octombrie 1933.

³⁴ *Decret regal nr. 448 din 26 februarie 1934*, în *Monitorul Oficial*, Partea I, nr. 59, 12 martie 1934, p. 1.549.

³⁵ *Serbările patronului Școlilor militare din Sibiu*, în *Acțiunea*, anul III, nr. 119, 7 februarie 1937, p. 5. Reținem că în anii de început ai activității acestei instituții de învățământ militar la Sibiu, în perioada 1920-1923, maiorul, la acea dată Dumitru Petrescu Tocineanu a fost coleg cu dr. Gheorghe Preda.

³⁶ *Decret regal nr. 1.309 din 9 noiembrie 1937*, în *Monitorul Oficial*, Partea I, anul CV, nr. 265, 16 noiembrie 1937, p. 8.923.

³⁷ *Organizarea Serviciului social în Ținutul regal Mureș*, în *Gazeta Sibiului*, anul VI, nr. 76, 19 februarie 1939, p. 1. Perioadă în care în fruntea Ținutului sus menționat s-a aflat generalul de divizie D. Papp, iar în conducerea județului Sibiu a fost colonelul Dumitru Petrescu Tocineanu, care exercita funcția de prefect (1939-1940).

Sibiu. Spitalul a avut în fruntea sa pe medicul Gh. Preda³⁸, colonel de rezervă în sistemul medical militar românesc. Stabilimentul medical militar a fost inaugurat în rezența Î.P.S. dr. Nicolae Bălan mitropolitul Ardealului, în 10 august 1941. Înaltul ierarh sibian a oficiat serviciul divin de sfințire, în fruntea unui sobor de preoți secondat de P.S. dr. Veniamin Nistor Episcopul eparhiei ortodoxe a Caransebeșului. Asistența a fost formată din oficialități județene, membri ai clerului, cadre didactice, răniți care au putut să ia parte la slujbă³⁹.

În demersurile de management și conducere a acestui stabiliment medical militar, dr. Gh. Preda a fost secondat de locotenent-colonel conf. univ. dr. Constantin Velluda. Din consemnările directorului Școlii Normale „Andrei Șaguna” Sibiu, profesorul de istorie Ioan Sandu, fost ministru al Apărării Naționale (octombrie 1940-ianuarie 1941) și subsecretar de stat la Ministerul Educației Naționale și Cultelor, desprindem informația că în spitalul de zonă interioară amenajat în liceu au fost tratați 426 de soldați răniți de către echipa medicală condusă de universitarul clujean dr. Constantin Velluda.

Activitatea s-a desfășurat cu intensitate în acest spital în perioada 3 august-18 octombrie 1941. După acest moment, instituția și-a suspendat demersurile medicale specifice, răniții evacuați de pe front fiind repartizați către celelalte spitale militare de zonă interioară, cu deosebire către acela condus de către universitarul clujean dr. Emil Țeposu, dar și către Spitalul Militar „Regina Mamă Elena”⁴⁰ comandat de locotenent-colonel dr. Liviu Ursu. A semnat și propus, în calitatea de comandant al structurilor

³⁸ Florian Ștefănescu-Goangă, *Activitatea didactică pe anul școlar 1932-1933*, în *Anuarul Universității „Regele Ferdinand I” din Cluj*, Cluj, Institutul de Arte Grafice „Ardealul”, 1933, p. 109, 159, 351; Idem, *Dare de seamă asupra anului școlar 1938-1939*, în *Anuarul Universității „Regele Ferdinand I” din Cluj 1938-1939*, Cluj, Tipografia „Cartea Românească”, 1940, p. 118, 122, 447. Medic Constantin C. Velluda (n.: 15 noiembrie 1893, Râmnicu Sărat, Regatul România - d.: 1978, Municipiul Cluj, Republica Socialistă România). Absolvent al Facultății de Medicină (1918). A obținut Doctoratul în Medicină (1921). A activat la Institutul de Anatomie Descriptivă și Topografică al Universității „Regele Ferdinand I” din Cluj, care a fost condus de către profesorul dr. Victor Papilian din anul 1921. Din anul 1926 medicul C. Velluda a fost membru al Societăților de Anatomie, Istorie a Medicinii și a Societății de Biologie din Paris. În anul 1938 a fost avansat conferențiar universitar. Membru al Ordinului „Coroana României” în Grad de Cavaler, Medalia „Victoria pentru Civilizație”, Crucea de Război. În anii 1941-1944 acesta a fost directorul-adjunct al Spitalului de Zonă Interioară nr. 480 Sibiu unde universitarul clujean mai sus menționat l-a secondat pe medicul Gh. Preda.

³⁹ *O vizită la Spitalele de răniți din Sibiu*, în *Gazeta Sibiului*, anul VIII, nr. 33, 15 august 1941, p. 3; *Inaugurarea celui de-al doilea Spital militar pentru răniți la Sibiu*, în *Țara*, anul I, nr. 106, 15 august 1941, p. 5. Ceremonia inaugurală propriu-zisă, a urmat serviciului divin, în rândurile asistenței generalul de divizie Ioan Pleniceanu comandantul Corpului VII de Armată cu soția sa Mioara Pleniceanu, generalul de brigadă Dobre Paraschiv, părintele profesor dr. Dumitru Stăniloae, Rectorul Academiei Teologice ortodoxe Andreiane din Sibiu, Arhimandrit dr. Trandafir Scorobeț, colonelul Darie Rădulescu, prefectul județului Sibiu, Locotenent-colonel Ștefan Lupu adjunctul Cercului de Recrutare Sibiu, părintele profesor Spiridon Cădea, Lucian Vulcu, secretarul general al Primăriei Municipiului Sibiu, profesorul Ioan Popa, directorul Liceului sibian „Gheorghe Lazăr”, dar și alte personalități.

⁴⁰ Ioan V. Barb; Gheorghe V. Vlad; Mihai Racovițan; Radu Racovițan; Mihai Baltador; Vasile Tabără, *Spitalul Militar Sibiu: 275 ani de atestare documentară*, ediția a II-a revăzută și adăugită, p. 159-160.

spitalicești de pe teritoriul Corpului VII Teritorial Armată, un studiu în care a făcut considerații privind organizarea, funcționarea și activitatea Spitalelor din Zona interioară aflate în gestiunea Corpului de Armată, cu punctul de comandă în Sibiu.

Cercetarea respectivă cuprindea: considerațiile generale, modul de organizare a spitalelor și creșterea eficienței serviciilor oferite în cadrul acestora, colaborarea cu autoritatea locală și cea națională, serviciile de educație care erau oferite pacienților, atât din punct de vedere moral-religios, cât și pe linia culturii, teatrului amator, dezbaterilor literare, filosofice, clarificarea procedurală a efectuării inspecțiilor în aceste unități spitalicești și a vizitelor aparținătorilor. De asemenea, Gh. Preda a propus un mod eficient de gestionare și desfășurare a colaborării interinstituționale cu Biserica, cu Reuniunile de femei, cu Societatea de Crucea Roșie, cu diferite asociațiuni filantropice, cu alte asemenea structuri asociative implicate⁴¹.

În 24 iunie 1942 acest spital militar de zonă interioară a fost reactivat sub comanda medicilor Gheorghe Preda și Constantin C. Velluda⁴². În sprijinul instituției conduse de dr. Preda, au fost transferate două dintre laboratoarele clinicilor universitare ale Facultății de Medicină din Cluj, care temporar s-a aflat în refugiu în Sibiu. Un sprijin dat Spitalului condus de profesorul Preda, a fost acordat de Reuniunea femeilor din Sibiu, sub prezidiul Sofiei Meteș și Veturiei Ghibu, care s-a îngrijit de partea spirituală, artistică și social-culturală a răniților din aceste spitale militare de zonă interioară⁴³. Conform *Deciziei nr. 617/iulie 1942 a Primarului Municipiului Sibiu*, mai mulți oficiali, civili și militari, care erau deținătorii decorațiilor Ordinul „Steaua României”, în diferitele sale grade, Ordinul „Coroana României”, indiferent de gradele deținute, dar și alte distincții ale statului român înregistrate prin Cancelaria ordinelor, au fost înproprietăriți cu loturi de 300 m². În rândurile acestora s-a aflat și dr. Preda Gheorghe, care a primit în proprietate un lot în Str. Școala de Înot⁴⁴. În 26 noiembrie 1942, medicul Preda a inspectat din ordinul generalului de divizie T. Șerb, Spitalul de Zonă Interioară nr. 101 din Alba Iulia. În urma inspecției efectuate a constatat și consemnat următoarele: „[...] Răniții și bolnavii sunt tratați în bune condițiuni. Toți își exprimau mulțumirea față de aceia ce-i îngrijeau. Nu s-a ivit nicio reclamație. Consumul de medicamente și pansamente se face în limitele strict necesare. Hrana este suficientă și bine pregătită. Nu se dau decât concediile necesare, evitându-se sustragerea de la servicii a oamenilor vindecați. Disciplina, ordinea și

⁴¹ Gheorghe Preda, *Considerațiuni asupra organizării, funcționării și activității Spitalelor de Zonă Interioară de pe teritoriul Comandamentului 7 Teritorial de Armată*, în *Ardealul Medical*, anul II, nr. 1, 1 ianuarie 1942, p. 31-35.

⁴² Ioan Sandu; Lucian Bologa, *Cronica anului școlar 1941-1942*, în *Anuarul Școlii Normale „Andrei Șaguna” din Sibiu pe anul 1931-1932-1940-1941 și 1941-1942*, Sibiu, Tiparul Tipografiei Arhidiecezane, 1942, p. 99-100.

⁴³ *Activitatea din Spitalele de Zonă Interioară din Sibiu*, în *Ardealul Medical*, anul I, nr. 10, 1 octombrie 1941, p. 374.

⁴⁴ *Decorații de Război din Sibiu*, în *Gazeta Sibiului*, anul X, nr. 30, 23 iulie 1943, p. 4. În baza amintitei Decizii a Primarului Municipiului Sibiu s-au făcut înproprietări cu loturi de pământ în străzile: Școala de Înot, Calea Cisnădiei, Cavaleriei, Oituz, Ion Neculce și dr. Șuluțiu.

curătenia domnesc pretutindenea. Personalul era prezent la serviciu, îndepliniindu-și cu zel și conștiinciozitate atribuțiile”⁴⁵.

În prima parte a lunii februarie 1943 inspecta cantina pe care Societatea de Cruce Roșie, Filiala din Turda a organizat-o pentru militari și civili în stația CFR Turda. A folosit prilejul pentru a aduce mulțumiri vicepreședintei Crucii Roșii Florica Cialăcu, responsabilă cu această organizare, soția șefului stației din Gara Turda. De altfel, dr. Ghe. Preda remarca, referindu-se la acest demers, că ar fi bine dacă Societatea de Crucea Roșie ar organiza cu sprijinul Astrei cât mai multe asemenea cantine în cât mai multe dintre stațiile C.F.R. din partea de Transilvanie care a rămas în România, după evenimentele celui de-al doilea Arbitraj internațional de la Viena⁴⁶. Prin *Decizie ministerială în 22 noiembrie 1943* dr. Gh. Preda a fost distins cu titlul de medic primar specialist în boli contagioase⁴⁷.

A fost, alături de profesorul albaulian Eugen Hulea, de profesor dr. Ioan Georgescu, mai vechi secretar literar la „Asociațiunii” și de Horia Petra-Petrescu, unul dintre cei mai de seamă istoriografi pe care prestigioasa instituție i-a avut pentru prima parte a secolului al XX-lea. Remarcăm că a fost mobilizat ca medic cu gradul de colonel în anii participării României la al Doilea Război Mondial, în calitate de șef al Spitalului militar de Zonă Interioară nr. 480 Sibiu, amenajat în acei ani în sediul Școlii Normale „Andrei Șaguna”⁴⁸.

⁴⁵ Nicolae Igna; Romul Bratu; Constantin I. Popescu, *Spitalul Militar Alba Iulia „Medic General Dr. Carol Davila”*. Douăzeci și cinci ani de activitate, Alba Iulia, Tipografia „Sabin Solomon”, 1945, p. 163.

⁴⁶ *Știri din Turda*, în *Universul-Provincie*, anul 60, nr. 43, 14 februarie 1943, p. 6.

⁴⁷ *Decizie ministerială nr. 69.522 din 22 noiembrie 1943*, în *Monitorul Oficial*, Partea I, anul CXI, nr. 277, 26 noiembrie 1943, p. 10.999.

⁴⁸ Ioan Sandu; Lucian Bologa, *Cronica anului școlar 1941-1942*, în *Anuarul Școlii Normale „Andrei Șaguna” din Sibiu pe anul 1931-1932-1940-1941 și 1941-1942*, Sibiu, Tiparul Tipografiei Arhidiecezane, 1942, p. 99-100.

Anexe:

Colița foto:

Dr. Gheorghe Preda (anii 30 din secolul al XX-lea)

Sursa 1: *Un ceas cu Dl. dr. Gheorghe Preda*, în *România-Provincie*, anul I, nr. 165, 13 noiembrie 1938, p. 8

Sursa 2: Pamfil Matei *Asociațiunea transilvană pentru literatura română și cultura poporului român” (ASTRA) și rolul ei în cultura națională (1861-1950)*, Anexe, pagina nenumărată

**Constituirea Serviciului social în Ținutul regal Mureș la Sibiu în ianuarie 1939
Intrarea în Palatul Asociațiunii din Sibiu, Astăzi Corp B al Bibliotecii județene Astra**

Dr. Ghe. Preda, în primul rând, pe scaun, al treilea de la dreapta la stânga (în imagine mai pot fi identificați Dr. Dimitrie Gusti, președintele Serviciului social, mitropolit dr. Nicolae Bălan, G. Preda, vicepreședinte al Astrei, inspectorul școlar general al județului Timiș-Torontal, profesorul de Științe naturale Sabin Evuțianu, vicepreședinte al Astrei, președintele Regionalei „Astra Bănățeană”, institutorul Teodor Iacobescu, senator de drept și președintele Asociației Generale a Învățătorilor din România AGIR, membru al Comitetului central al Astrei)

Sursa. Irina Racovițan, *Silviu Țeposu Un senior al Astrei*, Sibiu, Editura Armanis, 2020, p. 397

Sursa: Irina Racovițan, *Silviu Țeposu Un senior al Astrei*, Sibiu, Editura Armanis, 2020, p. 389

Sursa: *Album de familie*, ing. Eugen Tocineanu, nepotul colonelului Dumitru Petrescu
Tocineanu

în imagine, din fața Aulei de la Academia Teologică Andreiană din Sibiu, distingem în primul rând, de la stânga la dreapta: al doilea din stânga, în costum, Dr. Gheorghe Preda, apoi în uniformă albă, cu decorații, al treilea, colonel D. P. Tocineanu, prefectul județului Sibiu, al patrulea de la stânga la dreapta Î.P.S. dr. Nicolae Bălan, Arhiepiscop și Mitropolit, iar al cincilea de la stânga la dreapta generalul de divizie în rezervă Dănilă Papp, rezidentul Ținutului regal Mureș aflat în uniformă albă de paradă